

Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет менеджменту, економіки і природничо-технологічної освіти
Кафедра економіки та управління бізнесом

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни	Інтелектуальний капітал в сучасній економіці
Освітня програма	Економічна кібернетика
Компонент освітньої програми	Вибіркова
Загальна кількість кредитів та кількість годин вивчення дисципліни	3 кредити/90 годин
Вид підсумкового контролю	залік
Мова викладання	українська
Викладачі	Вальковець Алла Степанівна, ст.викладач
CV викладачів на сайті кафедри	https://www.rshu.edu.ua/kafedry-fdkmttf/kafedra-etub/sklad-ketub/121-personalii/1207-valkovets-alla-stepanivna
E-mail викладачів:	alla.valkovets@rshu.edu.ua

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у майбутніх економістів здатності до виявлення та розвитку інтелектуального капіталу підприємства та вироблення практичних рекомендацій щодо його розвитку в умовах трансформації економічних систем.

Завданням навчальної дисципліни є розкрити загальну характеристику інтелектуального капіталу як економічної категорії; розкрити методологічні засади оцінки інтелектуального капіталу; навчитися здійснювати оцінку наявного стану інтелектуального капіталу підприємства; розкрити організаційно-економічні проблеми забезпечення розвитку інтелектуального капіталу підприємства; навчитися здійснювати обґрунтування проєкту з розвитку інтелектуального капіталу підприємства; оцінка економічної ефективності проєкту (включаючи його вплив на результати діяльності підприємства).

Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен набути такі результати навчання:

ЗНАТИ:

- сутність, структуру та види інтелектуального капіталу;
- роль інтелектуального капіталу в розвитку сучасної економіки та конкурентоспроможності підприємств;
- основні теорії та концепції інтелектуального капіталу;
- складові людського, структурного та споживчого (клієнтського) капіталу;
- методи оцінювання інтелектуального капіталу підприємства;
- механізми формування, використання та відтворення інтелектуального капіталу;
- правові основи захисту об'єктів інтелектуальної власності;
- світовий та вітчизняний досвід управління інтелектуальним капіталом.

ВМІТИ:

- аналізувати рівень та структуру інтелектуального капіталу підприємства;
- застосовувати методи оцінки інтелектуального капіталу в практичній діяльності;

- визначати вплив інтелектуального капіталу на ефективність та інноваційний розвиток організацій;
- розробляти пропозиції щодо підвищення ефективності використання інтелектуального капіталу;
 - використовувати отримані знання для прийняття управлінських рішень;
 - працювати з інформаційними джерелами у сфері інтелектуальної економіки;
 - обґрунтовувати значення інтелектуального капіталу в умовах цифрової економіки.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Теоретичні засади формування та функціонування інтелектуального капіталу

1. Інтелектуальний капітал, його сутність та структура

1. Поняття інтелектуального капіталу та еволюція наукових підходів до його трактування.
2. Роль інтелектуального капіталу в економіці знань та інноваційній моделі розвитку.
3. Співвідношення понять «інтелектуальний капітал», «інтелектуальні ресурси», «нематеріальні активи».
4. Основні складові інтелектуального капіталу:
 - людський капітал;
 - структурний (організаційний) капітал;
 - реляційний (клієнтський, соціальний) капітал.
5. Взаємозв'язок елементів інтелектуального капіталу.
6. Місце інтелектуального капіталу у формуванні конкурентних переваг підприємства.

2. Особливі властивості інтелектуальних ресурсів

1. Поняття інтелектуальних ресурсів та їх відмінність від матеріальних ресурсів.
2. Невичерпність та здатність до самовідтворення інтелектуальних ресурсів.
3. Кумулятивний характер знань та ефект зростаючої віддачі.
4. Невіддільність інтелектуальних ресурсів від їх носіїв.
5. Високий рівень ризику втрати та витоку знань.
6. Складність ідентифікації та формалізації інтелектуальних ресурсів.
7. Роль організаційного середовища у реалізації потенціалу інтелектуальних ресурсів.

3. Інтелектуальні продукти: сутність і особливості створення

1. Поняття інтелектуального продукту та його основні характеристики.
2. Види інтелектуальних продуктів (наукові розробки, програмне забезпечення, дизайн, ноу-хау тощо).
3. Життєвий цикл інтелектуального продукту.
4. Особливості процесу створення інтелектуальних продуктів.
5. Роль креативності та інновацій у створенні інтелектуальних продуктів.
6. Комерціалізація інтелектуальних продуктів.
7. Фактори успіху інтелектуального продукту на ринку.

4. Мотивація виробників інтелектуальних продуктів

1. Особливості праці виробників інтелектуальних продуктів.
2. Матеріальна мотивація (оплата праці, премії, участь у прибутку).
3. Нематеріальна мотивація (визнання, самореалізація, кар'єрний розвиток).
4. Роль творчої свободи та корпоративної культури.
5. Мотивація до інновацій та генерації знань.
6. Баланс індивідуальних і корпоративних інтересів.
7. Вплив мотиваційної системи на якість інтелектуальних продуктів.

Змістовний модуль 2

Управління, оцінювання та захист інтелектуального капіталу підприємства

5. Вимір інтелектуального капіталу компанії з метою управління ним

1. Необхідність і цілі вимірювання інтелектуального капіталу.
2. Проблеми оцінювання нематеріальних складових бізнесу.
3. Основні підходи до вимірювання інтелектуального капіталу:
 - ринковий;
 - витратний;
 - дохідний;
 - нефінансовий.
4. Моделі оцінки інтелектуального капіталу (Skandia Navigator, Balanced Scorecard, VAIC тощо).
5. Показники оцінювання людського, структурного та реляційного капіталу.
6. Використання результатів вимірювання в системі управління підприємством.

6. Механізм управління інтелектуальним капіталом підприємств

1. Сутність та цілі управління інтелектуальним капіталом.
2. Принципи управління інтелектуальним капіталом.
3. Функції управління інтелектуальним капіталом (планування, організація, мотивація, контроль).
4. Інструменти розвитку людського капіталу (навчання, розвиток компетенцій, управління знаннями).
5. Управління структурним капіталом (бізнес-процеси, ІТ-системи, корпоративна культура).
6. Управління реляційним капіталом (бренд, клієнтські відносини, партнерства).
7. Інтеграція управління інтелектуальним капіталом у загальну стратегію підприємства.

7. Оцінка ефективності використання інтелектуального капіталу підприємств

1. Поняття ефективності використання інтелектуального капіталу.
2. Критерії та показники ефективності.
3. Вплив інтелектуального капіталу на фінансові результати підприємства.
4. Соціально-економічні ефекти використання інтелектуального капіталу.
5. Методики оцінювання віддачі від інвестицій у знання та інновації.
6. Порівняльний аналіз ефективності використання інтелектуального капіталу в різних галузях.
7. Роль інтелектуального капіталу у забезпеченні сталого розвитку підприємства.

8. Захист інтелектуального капіталу підприємства як складова фінансової безпеки підприємства

1. Поняття фінансової безпеки підприємства та її складові.
2. Загрози інтелектуальному капіталу (витік інформації, плинність кадрів, промислове шпигунство).
3. Правовий захист інтелектуальної власності (патенти, авторські права, торговельні марки).
4. Організаційні та економічні методи захисту інтелектуального капіталу.
5. Управління комерційною таємницею.
6. Роль інформаційної безпеки у захисті інтелектуального капіталу.
7. Вплив рівня захищеності інтелектуального капіталу на фінансову стабільність підприємства.